

تحلیل عباس عبدی از ریشه‌های حوادث اخیر

شکاف در ساخت قدرت به ناتوانی در تصمیم گیری رسیده است

گروه سیاسی/ عباس عبدی، تحلیلگر مسائل سیاسی-اجتماعی، ریشه حوادث آبان ماه را فراتر از تصمیم‌گیری درباره بنزین دانست و با تحلیل این وقایع با سه رویکرد مدیریتی، امنیتی و جامعه‌شناختی، تأکید کرد که اعمال ناگهانی افزایش قیمت بنزین، ناشی از شکاف شدید در ساخت قدرت است که به مردم این پیام را می‌دهد که ما (حاکمیت) اتحادی در این مسأله نداریم، پس خودتان در این باره اقدام کنید. به گزارش جماران، عبدی که شامگاه چهارشنبه در نشست «شورش حاشیه بر متن» در مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران با موضوع خواشن جامعه‌شناختی وقایع اخیر سخن می‌گفت، اظهار کرد که اتفاقات اخیر یک تحول کیفی در وضعیت جامعه ایران است که قابل قیاس با حوادث ۹۶ و ۸۸ نبود. ما از این به بعد نمی‌توانیم آرایش نیروها و مسائل و روابط آنها را در چارچوب گذشته تحلیل کنیم.

عبدی با بیان اینکه با تکیه بر مسأله گرایی بنزین باید ساخت سیاسی ایران را تجزیه و تحلیل کرد، سه رویکرد مدیریتی، امنیتی و جامعه‌شناختی را برای بررسی این مسأله پیشنهاد کرد و با طرح این سؤال که چرا دولت یواشکی قیمت بنزین را افزایش داد، گفت: دو عامل در این زمینه قابل ردیابی است؛ یکی شکاف بسیار شدید در ساخت قدرت که پیامش به جامعه این است که خودتان اقدام کنید و ما اتحادی درباره این مسأله نداریم و دیگری ناتوانی در اتخاذ تصمیمات ملی است.

این تحلیلگر مسائل سیاسی، ارائه کامل درآمد به مردم و اتخاذ تصمیم در شرایط بهتر اقتصادی را دو شرط ضروری اصلاح قیمت بنزین برشمرد و افزود: متأسفانه مسئولان هیچ کدام از این دو شرط را انجام نداده‌اند، اما باید دید چرا این دو شرط را محقق نکرده‌اند؟ به نظر به دلیل رقابت‌های مخرب سیاسی در ساخت قدرت.

نیاز پساعتراض بر ای تصمیم‌گیری

اعتراضات روزهای اخیر پدیده‌ای بود که به لحاظ وسعت، عمق واهمیت باید به درستی مورد تحلیل و بررسی وواکاوی دقیق قرار بگیرد. از این منظر ارائه تحلیل‌های یک طرفه نمی‌تواند راهگشای درک این پدیده و همین طور زمینه‌ساز جلوگیری از تکرار آن باشد. ما هم اکنون در فضایی هستیم که با دو جنب تحلیل یکطرفه که این ماجرا را تنها از یک زاویه می‌نگرند، مواجه شده‌ایم. یک تحلیل که این اتفاقات را صرفاً یک پدیده امنیتی می‌داند که از صفر تا صد آن با دخالت خارجی و بدون زمینه اجتماعی بوده و هیچ اتفاق ضد امنیتی از جنب نفوذ گروه‌های متخاصم جهت انحراف مسیر اعتراض رخ نداده است. واقعیت این است که آنچه که در دو هفته گذشته از سر مملکت گذشت، مجموعه رخدادهایی بود که شامل هر دو وجه می‌شد؛ به عبارتی این اتفاقات مخلوطی بود از اعتراضات اجتماعی که دارای زمینه‌های عینی در جامعه ما هستند و اقدامات ضد امنیتی که توسط مراکز خاص در خارج از کشور هدایت می‌شدند. هیچ نگاه و تحلیل منطقی نیست که بتواند یکی از این دو بخش را از مجموعه رخدادهای روزهای اخیر حذف کرده و کنار بگذارد. در واقع برای هر یک از این دو بخش، نشانه‌ها و دلایلی واضح و غیر قابل انکار وجود دارد. اکثر ناظران و تحلیلگران نیز در روزهای اخیر بر همین نکته تأکید داشته‌اند که این اتفاقات دارای پیچیدگی‌های مهمی هستند که باید هر بخش آن مورد تدقیق جدی قرار بگیرد. فضای تحلیلی شکل گرفته حول این اتفاقات نیز بیش از گذشته به این سمت گرایش کرده که به جای تک عاملی دیدن این اتفاقات، به عموم عمل پیدایش آن بپرداز. چیزی که اما اجازه تفسیر و تحلیل دقیق مجامد را قدم‌های بعدی را می‌گیرد و اجازه می‌دهد تا توسط ناظران و کارشناسان دانشگاهی را نخواهد داد، نبود اطلاعات درباره جزئیات این اتفاقات است. بزرگترین اشتباه این است که اطلاعات و داده‌های مربوط به جزئیات این اتفاقات به بهانه‌های امنیتی از دسترس تحلیلگران دور گذاشته شده و مانع بررسی و ریشه‌یابی این موضوع شود. حیات‌ی ترین چیزی که باید بعد از این اتفاقات برای گروه‌های دانشگاهی، محققین، ناظران و خصوصاً مجامع تصمیم‌گیری کشور روشن شود، این است که اساساً نقش هر کدام از علل یاد شده یعنی زمینه‌های اجتماعی اعتراض در کشور از یک سو و نفوذ گروه‌های متخاصم با هدف انحراف اعتراضات مدنی از سوی دیگر، در این اتفاقات ققدر بوده‌است؟

این سؤال مهم اولاً به ما نشان خواهد داد که در هر یک از دو بعد راهبردی و مهم مورد اشاره یعنی اقتدار امنیتی در برابر خطر نفوذ و همین طور میزان رضایت یا نارضایتی عمومی از وضعیت کشور در چه جایی قرار داریم. ثانیاً باعث خواهد شد تا در تصمیم‌گیری‌ها و تصمیم‌سازی‌ها با علم و آگاهی بیشتر نسبت به واقعیت موجود کشور، عمل شود. ما دربره‌های مختلف و اتفاقات گذشته هیچ گاه چنین اطلاعات و آماری نه فقط در سطح تحلیلگران و پژوهشگران، بلکه در سطح تصمیم‌گیران کلان چون مجلس هم نداشته‌ایم و بنابراین امکان خطا در تصمیم‌گیری‌ها و عدم انطباق آنها با واقعیت کف جامعه زیاد شده‌است. اکنون اما این اتفاقات نشان داد که برخلاف برخی از ارزیابی‌ها، نقاط آسیب‌پذیر جدی در کشور ما وجود دارد که باید آگاهانه و منطقی با آنها برخورد شده و برایشان تصمیم‌گیری شود. در برخوردی که دیگر نمی‌تواند صرفاً مبتنی بر شعاع باشد و در غایت هدف خود فروموش کردن ماجرا را دنبال کند.

عکس: مهدی / ایران

جمهور در ابتدا که روی کار می‌آیند، مشکلی ندارند اما بعدها دچار مشکلاتی شده و از گردونه قدرت حذف می‌شوند.

وقتی حاشیه‌اهمیت‌کلیدی‌پیدامی‌کند
عبدی در تحلیل امنیتی رویدادهای اخیر نیز با بیان اینکه برخی دوست دارند بدانند این اتفاقات زیر سر چه کسی بود، فوب خلیج فارس برسد، اضافه کرد: آمریکا با عربستان، تصریح کرد: اگر اتفاقات، فارغ از همه مقدماتش توطئه‌چینی بود، نشانگر شکست دستگاه‌های اطلاعاتی ایران است.

این پژوهشگر مسائل اجتماعی با اشاره به اینکه در اتفاق امسال، حاشیه ضعیف و فقیر جامعه اهمیت کلیدی‌تری پیدا کرده‌است، اضافه کرد: براساس اطلاعات جمعیتی، تهران رشد بسیار کمی داشته و سالانه بیش از ۱۰۰ هزار نفر به جمعیتش اضافه نمی‌شود، اما شهرهای اطراف تهران که حوادث در آنها شدید بود، فرآیند دیگری داشتند. عبدی گفت: طی ۱۰سال ۸۵ تا ۹۵، شهرهای اسلامشهر، شهریار، ورامین از حداقل ۲۵ درصد تا ۲۰۰درصد افزایش جمعیت داشته‌اند. این نشان می‌دهد که این شهرها بنیان‌های اجتماعی با ثباتی ندارند که این حجم از جمعیت به آن اضافه شده‌است، ضمن اینکه این اتفاق در شرایطی افتاده که رشد اقتصادی جدی در کشور نداشته‌ایم.
این تحلیلگر مسائل اجتماعی با بیان اینکه این شهرها اصلاً زیرساختی ندارند، به شاخص بیکاری اشاره کرد و افزود: نرخ

■ سال بیست و پنجم ■ شماره ۷۲۱۶

■ شنبه ۹ آذر ۱۳۹۸

در تصمیم گیری رسیده است

وجود دارد. در نتیجه ما با لشکری مواجه هستیم که کاری نمی‌تواند بکند.

او افزود: بنابراین اگر این حالت درست باشد، دلایل تمرکز بیش از حد دستگاه‌های امنیتی روی نیروهای مدنی است.

وقتی زمان و انرژی نیروهای امنیتی برای یک روزنامه‌نگار صرف می‌شود، آنان دیگر نمی‌توانند بفهمند که ارتباطات دیگر چگونه شکل می‌گیرد. اما اگر این حالت درست نباشد و چنین بگویند که مردم از روی عصبانیت چنین کرده‌اند و هیچ برنامه‌ریزی برای این کار نداشته‌اند، این نیز به منزله یک شکست است. زیرا دستگاه‌های امنیتی جامعه به درد همین مواقع می‌خورد که بتواند نبض جامعه را بگیرد. البته واقع قضیه این است که هیچ نظام مبتنی بر کنترل امنیتی نمی‌تواند این نبض را بگیرد و در جوامع دیگر این نبض به صورت آشکار گرفته می‌شود.

این پژوهشگر اجتماعی ادامه داد: ارزیابی من این است که حالت دوم درست باشد و هیچ توطئه‌ای به آن معنا که فکر کنیم دقیقاً طراحی شده بوده، وجود ندارد. البته در همه این اتفاقات همیشه عده‌ای هستند که موج‌سواری خود را کرده و اقداماتی انجام می‌دهند.

بی‌اعتمادی و ناامیدی به آینده
عبدی، مهم‌تر از آتش زدن اماکن دولتی که در همه جای دنیا شایع است، سکوت بخش‌های این جامعه را نسبت به این اتفاقات دانست و گفت ریشه‌های اصلی و جامعه‌شناسی این مسأله، بی‌اعتمادی و نداشتن امید به آینده است. اتفاق بدی که افتاده این است که هم امید اجتماعی کم شده هم امید فردی.

او با بیان اینکه بر اساس نظرسنجی‌ها، امید به آینده هم از نظر اجتماعی و هم از لحاظ فردی بشدت پایین آمده و در کنار آن اعتماد نیز کاهش یافته‌است، اضافه کرد: وقتی قضیه فساد به این شکل مطرح می‌شود، شاید کسانی بیش خود بگویند مردم خواهند گفت

می‌رسد در چند سال گذشته در عرصه اقتصادی قدری از گفتمان اصلاحات، فاصله گرفتیم اما در یکی دوسال گذشته این روند بهبود داشته و اصلاح شده است و ما مجدداً باتأکید بر افزایش‌سازی و مبارزه با فساد در مسیر گفتمان اصلاحات در عرصه اقتصادی قرار گرفته‌ایم.

واقعیت این است که گفتمان اصلاحات می‌تواند به خوبی در حوزه اقتصادی نضج بگیرد و مادامی‌که بتوانیم در عرصه اقتصادی به این مقابیل بسیاری از رانت‌خواری‌ها و پوششونی‌ها بایستیم و اعتماد اجتماعی را مجدداً احیا کنیم.

در عرصه سیاست داخلی، همواره گفتمان اصلاحات دغدغه‌مند «حاکمیت‌مطلوب» بوده‌است و بر این باور است که کسانی که شایسته‌تر هستند باید حاکمیت‌پیدا کنند و همچنین مردم باید آزادانه در جامعه بتوانند دیدگاه‌ها و انتقادات خود را بدون نگاه‌های امنیتی ابراز کنند.

گفتمان اصلاح‌طلبی در عرصه سیاست خارجی، به تعامل با همه جهان و احترام متقابل به همه‌ملت‌ها باور دارد. در چارچوب فکری گفتمان اصلاح‌طلبی هیچ خط قرمزی در خصوص تعامل و گفت‌وگو با جهان وجود ندارد و تنها اسرائیل را می‌توان به‌عنوان خط قرمز این گفتمان برشمرد؛ آن هم به این دلیل که در گفتمان اصلاح‌طلبی اسرائیل به‌عنوان یک رژیم ظالم و غاصب، اساساً به رسمیت شناخته نمی‌شود.

با توجه به چارچوبی که برای گفتمان اصلاحات ترسیم شد، به‌نظر

در حوزه اجتماعی نیز، اصلاح‌طلبان بر این نکته تأکید دارند که نباید منافع خود را بر دیگران مقدم بداریم و باید نسبت به منافع دیگران همچون منافع خود حساسیت داشته باشیم. این نگرش البته ریشه در باورهای دینی ما هم دارد، آنچه را که برای خود نمی‌پسندی برای دیگران هم میپسند.

در عرصه سیاست داخلی، همواره گفتمان اصلاحات دغدغه‌مند «حاکمیت‌مطلوب» بوده‌است و بر این باور است که کسانی که شایسته‌تر هستند باید حاکمیت‌پیدا کنند و همچنین مردم باید آزادانه در جامعه بتوانند دیدگاه‌ها و انتقادات خود را بدون نگاه‌های امنیتی ابراز کنند.

گفتمان اصلاح‌طلبی در عرصه سیاست خارجی، به تعامل با همه جهان و احترام متقابل به همه‌ملت‌ها باور دارد. در چارچوب فکری گفتمان اصلاح‌طلبی هیچ خط قرمزی در خصوص تعامل و گفت‌وگو با جهان وجود ندارد و تنها اسرائیل را می‌توان به‌عنوان خط قرمز این گفتمان برشمرد؛ آن هم به این دلیل که در گفتمان اصلاح‌طلبی اسرائیل به‌عنوان یک رژیم ظالم و غاصب، اساساً به رسمیت شناخته نمی‌شود.

با توجه به چارچوبی که برای گفتمان اصلاحات ترسیم شد، به‌نظر

در کشور افزود: دستگیری‌هایی که انجام شده نشان می‌دهد که سرمدمدار جریان این آشوب‌ها را از آزدان و ابوابش بودند، همچنین ۷۰ نفر از آنها از اتباع بیگانه بودند که می‌خواستند از این شرایط سوء استفاده کنند که با ورود بموقع نیروی نظامی، انتظامی، سپاه و بسیج موفق نشدند به اهداف خود برسند.

معاون سیاسی استاندار تهران با بیان اینکه،

استاندارد دوگانه علیه دولت‌ها

«**خبر اول اینکه**، سایت عصر ایران در مطلبی به استاندارد دوگانه برخی جریان‌های سیاسی کشور در مواجهه با دولت‌ها اشاره کرده که زمانی حمایت از رئیس جمهوری را واجب و زمانی، انتقاد از دولت را ضروری می‌دانند. در بخشی از این مطلب آمده: تقریباً یک ماه بعد از انتخابات سال ۸۸،

آیت‌الله مصباح یزدی از حامیان سرسخت محمود احمدی‌نژاد در مورد جایگاه رئیس جمهوری گفت: «وقتی رئیس جمهوری از جانب رهبری نصب و تأیید می‌شود به عامل او تبدیل شده و از این پرتو نور بر او نیز تأییده می‌شود. وقتی ریاست جمهوری حکم ولی فقیه را دریافت کرد، اطاعت از او نیز چون اطاعت از خداست.» در ادامه این مطلب آمده است: حالا حدود ۱۰ سال بعد منبری معروف تهران یعنی علیرضا پناهیان که از طرفداران سرسخت آیت‌الله مصباح یزدی است، در مورد دولت و رئیس آن می‌گوید: «با حمایت از کلیت نظام می‌توانند از دولت انتقاد کنند و این همان کاری است که مردم تهران در تجمع «امنیت و اقتدار» در روز دوشنبه چهارم آذر انجام دادند.» نویسنده پرسیده است: بالاخره ما کدام یک از این حرف‌ها را باور کنیم؟ اطاعت از رئیس جمهوری اطاعت از خداست یا فقط اینکه در نظام جمهوری اسلامی می‌شود از دولت انتقاد کرد؟ این همه تناقض از کجا می‌آید؟ فلسفه دولت تغییر کرده‌است یا چون رئیس جمهوری، رئیس جمهوری محبوب شما نیست انتقاد از دولت آزاد است و اگر در انتخابات آینده یکی از دوسنان شما به راس قدرت رسید، باز هم دولت در حصار تقدس گرایی قرار می‌گیرد؟

قطع اینترنت با تصویب مجلس

«**خبر دیگر اینکه**، امیر ناظمی، معاون وزیر ارتباطات، در حساب توئیتری خود از تهیه لیچه‌ای خبر داده که در صورت تصویب، قطع اینترنت فقط با مصوبه مجلس امکان‌پذیر می‌شود. به گزارش «ایران»، ناظمی نوشته است: «با گذاشتیم، اما برای جلوگیری از عادی‌سازی قطع اینترنت، در حال تهیه لیچه‌ای هستیم تا از این پس قطع اینترنت و هراپ با بیش از ۱۰ میلیون کاربر ایرانی تنها با تصویب مجلس امکان‌پذیر باشد! از نمایندگان می‌خواهم از آن پشتیبانی کنند. اینترنت مثل آب، مثل هوا، قابل قطع کردن نیست!»

ابهان عمر: جاسوس ایران نیست

«**دست‌آخر اینکه**، «ایلهان عمر»، نماینده مسلمان کنگره آمریکا اتهامات مطرح شده در برخی رسانه‌های سعودی درباره جاسوسی او برای ایران را رد کرده است. به گزارش عصرایران، دفتر این نماینده ۳۸ ساله کنگره آمریکا در پاسخ به روزنامه اسرائیلی «جورنال پست»، اتهامات مطرح شده از سوی یک شاهد دادگاهی در ایالت فلوریدا مبنی بر ارسال اطلاعات حساس از سوی او به ایران با واسطه قطر را رد کرده است. سخنگوی دفتر این نماینده مسلمان کنگره آمریکا داستان ساخته و پرداخته رسانه‌های سعودی علیه ایلهان عمر را غم‌انگیز توصیف کرده.

کدخدایی، خطاب به نامزدهای انتخابات مجلس:

شرایط لازم را ندارید، کاندیدا نشوید

عباسعلی کدخدایی سخنگوی شورای نگهبان، آب پاکی را روی دست کاندیداهای انتخابات مجلس یازدهم ریخت. او که همچون دبیر شورای نگهبان

گله‌مند از مجلس فعلی است که چرا قانون انتخابات را اصلاح نکرده، از روش دیگری برای کاهش تعداد ثبت نامی‌ها استفاده کرد. او خطاب به کسانی که دنبال ثبت نام در انتخابات مجلس هستند، گفت: افرادی که می‌خواهند در انتخابات ثبت نام کنند، بروند مواد ۲۸، ۲۰ و ۳۰ قانون انتخابات را بخوانند، اگر شرایط را دارند ثبت نام کنند و شورای نگهبان را متهم نکنند. برخی ثبت نام در انتخابات را با جشنواره ثبت نام اشتباه گرفته‌اند؛ ما جشنواره ثبت نام نداریم. سخنگوی شورای نگهبان که روز پنجشنبه در همایش حیات‌های نظارت شهرستان‌ها و بخش‌های استان فارس سخنرانی می‌کرد، با بیان اینکه داشتن شرایط قانونی برای ثبت نام در انتخابات اصل است، گفت: اگر شرایط قانونی را ندرایید، چرا در این عرصه می‌شوید.

به گزارش ایرنا، وی با بیان اینکه با گذشت سه سال از ابلاغ سیاست‌های کلی انتخابات از سوی رهبر معظم انقلاب، مجلس قانون انتخابات را اصلاح نکرده است، گفت: اخیراً گفته شد که این قانون در دستور کار مجلس بوده، ولی با کمال تعجب از دستور خارج شد که از این موضوع گلیزه داریم،

چرا وقتی به مصوصه منطقه آزاد یا بخشودگی بدهکاران بانکی ایراد می‌گیریم مقته بعد روی میز شورای نگهبان است، اما با طرح اصلاح قانون انتخابات طور دیگر برخورد می‌شود، ظاهرآ اراده‌ای برای اصلاح قانون انتخابات وجود ندارد، که اگر این اصلاح صورت می‌گرفت بسیاری از مشکلات انتخاباتی برطرف می‌شد. سخنگوی شورای نگهبان به هجمه‌های صورت گرفته علیه شورای نگهبان هم اشاره کرد و گفت: هر روز در رسانه‌ها افرادی که ضربه خوردند علیه شورای نگهبان، نظارت و وظایف آن هم می‌کنند که از شما (ناظران) درخواست می‌کنم جایگاه و وظایف شورای نگهبان را برای مردم تبیین و بصیرت افزایی کنید. خیلی‌ها نمی‌دانند و فکر می‌کنند این‌ها در دست می‌گویند. کدخدایی ادامه داد: اخیراً یکی از مقامات اجرایی گفته بود که شورای نگهبان از عدم احراز صلاحیت کوتاه بیاید، به او گفتم که این را قانون گفته است پس چگونه برخلاف قانون حرف می‌زنید. متأسفانه گاهی اوقات شورای نگهبان را به این متهم می‌کنند که نگرش سیاسی دارد، در حالی که بارها عرض کرده‌ام شورای نگهبان باشگاه سیاسی نیست، اگر کسی به فساد آغشته باشد برای ما فرقی نمی‌کند از کدام گروه و جناح باشد، با او برخورد می‌کنیم.

کدخدایی خطاب به ناظران با تأکید بر اینکه تلاش کنید تا کسی به امانت مردم دست درازی نکند، گفت: شورای نگهبان از پیروزی یا شکست افراد متضرر نمی‌شود، بلکه ضرر وقتی است که افراد ناسالم وارد مجلس شوند و مجلس ناکارآمدی داشته باشیم. وی با تأکید بر اینکه مشارکت گسترده مردم همیشه یک سرمایه بوده است که فکر می‌کنیم اگر قانون درست اجرا شود موجب افزایش مشارکت می‌شود. ادامه داد: رقابت سالم مورد حمایت شورای نگهبان است، اما حمله به شورا مشارکت را افزایش نمی‌دهد. کدخدایی در همین زمینه با اشاره به اینکه شورای نگهبان از نهادهای عالی نظام است، گفت: حمله به نظارت استصوابی موجب افزایش مشارکت نخواهد بود. دوستان ما در دستگاه‌های اجرایی و مسئولان اجرایی و هیأت‌های اجرایی باید قانون را رعایت کنند و بی‌طرف باشند، بنابراین هرجا شما (ناظران) تخلفی را دیدید حتماً گزارش کنید تا پیگیری کنیم.

کدخدایی خطاب به ناظران با تأکید بر اینکه تلاش کنید تا کسی به امانت مردم دست درازی نکند، گفت: شورای نگهبان از پیروزی یا شکست افراد متضرر نمی‌شود، بلکه ضرر وقتی است که افراد ناسالم وارد مجلس شوند و مجلس ناکارآمدی داشته باشیم. وی با تأکید بر اینکه مشارکت گسترده مردم همیشه یک سرمایه بوده است که فکر می‌کنیم اگر قانون درست اجرا شود موجب افزایش مشارکت می‌شود. ادامه داد: رقابت سالم مورد حمایت شورای نگهبان است، اما حمله به شورا مشارکت را افزایش نمی‌دهد. کدخدایی در همین زمینه با اشاره به اینکه شورای نگهبان از نهادهای عالی نظام است، گفت: حمله به نظارت استصوابی موجب افزایش مشارکت نخواهد بود. دوستان ما در دستگاه‌های اجرایی و مسئولان اجرایی و هیأت‌های اجرایی باید قانون را رعایت کنند و بی‌طرف باشند، بنابراین هرجا شما (ناظران) تخلفی را دیدید حتماً گزارش کنید تا پیگیری کنیم.